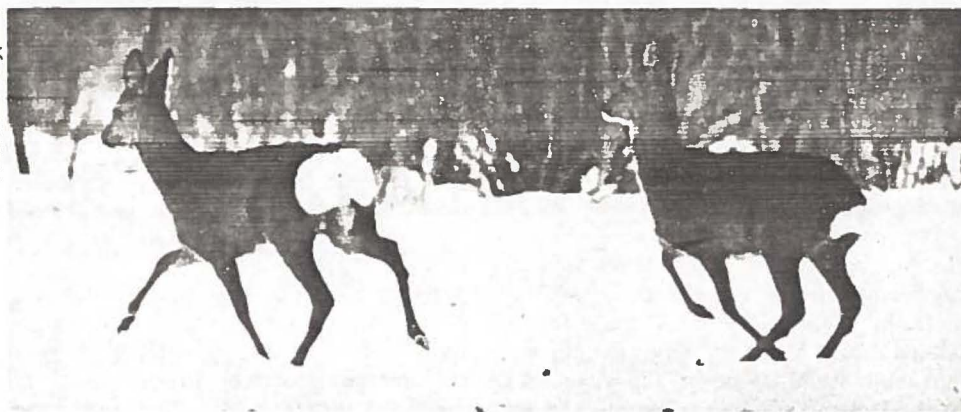

e

reolus capreolus

van de Veen

Foto Rob Cuypers

Populatie en verspreiding

In de huidige tijd leven reeën in een grote verscheidenheid van biotopen, mits er voldoende voedsel is. Tot in het hooggebergte en in de rechte moerassen komen ze voor. De belangrijkste beperkende factor is een diep, lang sneeuwdek.

In Nederland komt het ree tegenwoordig vooral in de provincies voor en het areaal breidt zich steeds uit. Voor de tweede wereldoorlog was het verspreidingsgebied globaal beperkt tot de zandgronden en de provincie Drenthe. Door een meer reevriendelijke opvoeding (het binden van de jacht aan vergoeding van het gebruik van hagel) en de dieren eerst in aantal toe en vervolgens in verspreiding heel Nederland. Daarbij worden vooral biotopen gekoloniseerd die voornamelijk uit heide zijn (Noord-Groningen, Noord-Nederland). Hoe de dieren de duinen hebben gebruikt is niet bekend, maar inmiddels komen ze ook in de hele duinstreek voor.

In West- en Midden-Europa heeft het ree zich zonder goed aangepast aan het landschap. Zelfs in verstedelijkte gebieden en beplantingen langs autosnelwegen worden reeën zich te handhaven.

Voedsel en schade

Voedsel bestaat hoofdzakelijk uit voor de ree gemakkelijk verteerbaar materiaal, zoals gras, knoppen en bladeren. Bast wordt niet gegeten en jaarscheuten van jonge bomen zijn hoogstens geschikt als aanvulling. Ook kultuurgewassen en boomstruiken bemest weiland worden vaak gegeten en veroorzaken in het algemeen schade. Plaatselijk (fruitteeltgebieden, bosaanplant) kan schade op

Reproductie

Van het late voorjaar tot achterin de herfst leven reeën tamelijk eenzelfig binnen hun territorium. Een bok dult in zijn gebied andere bokken hooguit als passant. Bij de geboorte van dochters soms meer dan één jaar later. In de winter leven reeën voornamelijk in groepen (sprongen), die meer dan honderd exemplaren kunnen tellen. Door het ontbreken van de territoriale structuren verspreid voorkomende voedsel wordt door meer dieren benut. In de zomer alle reeën in hun territorium. Eind maart, begin april wanneer de herten hun geweien gaan vegen, vallen de herten uit.

De eerste kalveren worden in mei of juni geboren. Per geit één of twee, maar ook drie kunnen komen voor. De kalveren worden na hun geboorte weggestopt op plaatsen waar hun camouflage nauwelijks te zien is. De ree zoekt het kalf alleen op en te likken. Na circa twee weken volgt het kalf zijn moeder. Wie een

reerkalf vindt, dient het niet aan te raken en zich zo onopvallend mogelijk terug te trekken. „Verloren” reekalveren bestaan niet; de ree gaat is met zekerheid vlak in de buurt.

Populatiedynamiek

Bij een geslachtsverhouding van 1 : 1 bedraagt de jaarlijkse aanwas circa 50% of meer. Desondanks worden uit gebieden waar behalve reeën ook hun natuurlijke vijanden (lynx, wolf) voorkomen, steeds lagere dichtheden van één tot enkele dieren per 100 ha gemeld. Kennelijk worden in natuurlijke omstandigheden reeën gereguleerd op een dichtheid, die aanzienlijk onder de potentiële maximale draagkracht van het biotoop ligt. Bij deze lage dichtheden zijn de dieren groot en is de parasietenbelasting minimaal.

Bij afwezigheid van grote predatoren en niet-ingrijpen door de mens loopt de dichtheid aan reeën in het kultuurland op tot zo'n 20 exemplaren per 100 ha. Onder dergelijke omstandigheden is de parasietenbelasting hoog en zijn er teveel dieren om ieder een eigen territorium te kunnen bezetten. Dat heeft een overmaat aan interacties tot gevolg, waaraan de dieren zich niet kunnen onttrekken. Er treedt een soort stress-effekt op, waardoor zelfs onder ideale omstandigheden, kwa voedsel en dekking, de dieren in hun ontwikkeling achterblijven (veel eerste jaars bokken met kleine geweien, knopbokken). Bij drastische verlaging van de dichtheid (maai- en verkeersslachtoffers, afschot) vermindert het percentage knopbokken en neemt ook de parasietenbelasting (wormen, keelhorzel) sterk af.

Beheer

Ook zonder natuurlijke vijanden komt een reeënpopulatie in evenwicht met de draagkracht van het biotoop. Het ree komt daarbij als het ware in een „nieuwe evolutionaire omgeving” (reeën in hoge dichtheden) terecht. Of de soort daartegen bestand is, is nog onbekend. In elk geval zal het leven in hoge dichtheden op andere eigenschappen selecteren dan het leven in lage dichtheden.

Bij het beheer van reeën staan twee opties open: wel of niet ingrijpen. De praktijk is echter genuanceerder. In moerasgebieden komen natuurlijke vijanden van nature niet voor en is verdrinking bij ijsgang een belangrijke sterftekfactor. Bij hoge dichtheden zijn reeën zeer wel in staat soorten als lijsterbes en wintereik volledig uit een bos weg te

eten. Bij de doelstelling gevarieerd bos met natuurlijke verjonging kan het dus noodzakelijk zijn de dichtheid van reeën terug te brengen. Soortgelijke zaken spelen ook in fruitteeltgebieden en op plaatsen waar een dicht net van verharde wegen samenvalt met een gunstig reeënbiootoop.

Reeën zijn moeilijk te vangen, zodat een gereguleerde vorm van afschot in veel gevallen noodzakelijk lijkt. Op papier komt de huidige regeling (tellen, vergunning) daar dichtbij. Ook selectie op verschillende leeftijdskategorieën is goed mogelijk en ziekschieten komt opmerkelijk weinig voor. In de praktijk echter blijkt, dat veel jagers een ware „beenderhonger” ten toon spreiden en juist veel bokken in de middenklasse van drie, vier en vijf jaar schieten; de adviezen ten spijt. Bovendien blijkt uit de afschotcijfers, dat veel jagers te weinig geiten en kalveren schieten. Daardoor blijft de reproductie hoog en moet ook de jachtdruk hoog blijven. Blijkbaar wil men graag zoveel mogelijk blijven jagen (soms wordt de jacht zelfs per ree verpacht). De beheersbaarheid van reeënpopulaties is daarmee niet geïnd.

Bedreigingen

Omdat reeën een minimum aan dekking en rust nodig hebben om te kunnen herkauwen, zijn ze bijzonder gebaat bij het handhaven van kleine landschapselementen in het kultuurlandschap. Vanwege die behoefte aan rust moet weerstand worden geboden aan de tendens om alle structureel groen in landelijk gebied rekreatief te ontsluiten. Reeën hebben niet veel ruimte nodig, maar een stukje privacy is onontbeerlijk.

Jaarlijks worden duizenden reeën door het verkeer gedood. Het is in het belang van automobilist en ree om de oversteekpunten van reeën (die nauwkeurig bekend zijn) duidelijker te markeren. Een bord „10 km lang reeën” doet niemand snelheid verminderen. Soms zal niet gearzeld moeten worden verkeersdrempels aan te brengen. Wildspiegels kunnen helpen, maar moeten dan wel regelmatig worden schoongemaakt. ■

Literatuur

Prior, R., 1968. The roe deer of Cranborne Chase: an ecological survey. Oxford University Press.
Wildschut, D., 1966. Wat zegt van Raesfeld en wat zeggen anderen over het aanspreken van reewild. Privé uitgave auteur.